

2020-03-11

Till Kommunfullmäktige

Revisorernas redogörelse 2019

Under verksamhetsåret 2019 har Västerviks kommuns revisorer granskat den verksamhet som bedrivs inom kommunstyrelsens och övriga kommunala nämnders ansvarsområden. Vi har även granskat de kommunala bolagen.

Utgångspunkten för granskningarna har varit att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna varit rättvisande och om den interna kontrollen varit tillräcklig.

Följande revisorer har deltagit i 2019 års arbete:

Britt-Louise Åberg Källmark, ordförande

Lennart Petersson, vice ordförande

Anders Helderud

Ivar Svensson

Sven Öberg

Britt-Louise Åberg Källmark har inte deltagit i granskning av Miljö- och byggnadsnämnden på grund av anmält jäv.

Revisorerna har under året haft 21 sammanträden.

Möten med KF:s presidium har skett vid 4 tillfällen under året. Det har alltid funnits minst en revisor närvarande på alla KF-möten under året. Dialogmöten har skett med alla styrelser och nämnder. Revisionen har varit representerad vid KS utvecklingsdagar, ordförandekonferenser samt träffar för gruppledare.

Intern styrning och kontroll

Enligt kommunallagen 6 kap 6 § ska nämnderna säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. I samma kapitel framgår även att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål och riktlinjer samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Den interna kontrollen fyller därmed en viktig funktion i nämndernas arbete med att säkerställa en god ordning avseende verksamhet, rapportering och regelefterlevnad.

Revisorerna har under flera års tid följt kommunens arbete med intern styrning och kontroll och har noterat ett genomgående behov av att stärka kontrollaktiviteter i förhållande till relevanta risker, att utveckla process- och rutinbeskrivningar med fokus på "vad som kan gå fel". Därtill har revisorerna konstaterat att det förelegat förbättringsmöjlighet i kommunens arbete med den interna kontrollen såsom ett strukturerat arbete med riskanalyser och interna kontrollplaner samt dess uppföljning.

Vi konstaterar att kommunen fortsatt att utveckla arbetet med intern styrning och kontroll och har under april 2019 antagit ett nytt reglemente. Reglementet utgör en ram för kommunens arbetssätt och detta tillsammans med fastställda tillämpningsanvisningar ger kommunen ett strukturerat arbetssätt och skapar goda förutsättningar för en god intern styrning och kontroll. Vi vill återigen framföra vikten av att tillräckliga resurser skapas för att fullt ut implementera och bibehålla en hög kvalitet i arbetet.

Verksamhetsresultat och ekonomisk styrning

Under året har revisorerna löpande följt nämndernas verksamhet och ekonomiska utfall. Vi noterar att såväl socialnämnden som barn- och utbildningsnämnden vid årets utgång redovisar ett underskott jämfört med av fullmäktige fastställd budget för 2019. Underskotten uppkom tidigt under året varför revisorerna har haft särskilt fokus på dessa nämnder.

Socialnämndens slutliga underskott jämfört med budget uppgår till 2,1 mnkr. Avvikelsen har påverkats positivt av uttag ur RUF (7,0 mnkr) och en engångseffekt av ändrade principer för intäktssredovisning (3,9 mnkr). Exkluderas dessa faktorer uppgår nämndens underskott till 13,0 mnkr. En av orsakerna uppges vara att volymökningar för externa placeringar har medfört högre kostnader. Åtgärder i form av översyn av arbetsprocesser har inletts under året för att minska kostnaderna. Övriga bidragande orsaker till underskott är kostnader för hyrpersonal och hjälpmedelskostnader. Nämnden ser även över bemanningsstrukturer och riktlinjer.

Barn- och utbildningsnämnden prognosticerade en budget i balans vid årsskiftet fram till augusti 2019. Tidigt på året har nämnden lyft avvikelser för bland annat personalkostnader, periodisering av statsbidrag, vakanser och skolskjutsar. Under hösten tillkommer orsaker som utökade kostnader för barn i behov av stöd och högre kostnader för interkommunal ersättning. Grundskoleverksamheten prognosticerar redan i januari ett underskott om -8 mnkr. Underskottet beräknas täckas av överskott för andra verksamheter varför nämnden som helhet då prognosticerar en budget i balans. Handlings- och åtgärdsplaner beslutades med början i augusti, men har inte fått tillräckligt snabb effekt för att återhämta underskotten. De verksamheter där överskott tidigare prognosticerades försämrar sina prognoser under senare delen av året och nämnden som helhet redovisar därför ett underskott i förhållande till budget om -9,8 mnkr exklusive RUF.

Revisorerna har i revisionsberättelsen föreslagit fullmäktige att bevilja nämndernas ledamöter ansvarsfrihet trots att de inte bedrivit sin verksamhet inom givna budgetramar. Detta mot bakgrund av att nämnderna haft en löpande ekonomisk uppföljning, extra sammanträden för att hantera underskottet, efterlevt kommunens reglemente samt beslutat om att vidta åtgärder. Vi noterar att åtgärderna inte fått tillräckliga effekter för att uppnå budget i balans, varför vi uppmanar berörda nämnder till förstärkt fokus på ekonomisk styrning. Revisorerna kommer nogsam att följa den verksamheten och dess ekonomiska utveckling under 2020.

Hjälpmedelnämnden

Hjälpmedelnämnden är en gemensam nämnd där varje kommuns revisorer är ansvariga för revisionen av densamma. Under året har revisorerna i varje kommun utsett representanter från Västerviks kommun och Kalmar kommun som sammanhållande för revisionen. Varje revisionsgrupp gör sina bedömningar vid ansvarsprövningen. Sammanhållande revisorer har haft dialogmöte med verksamhetschef och nämnd. Under 2019 har verksamheten arbetat med de påpekande som gjordes i en granskning genomförd 2018. Revisorerna har för avsikt att följa upp arbetet under 2020.

Fördjupade granskningar och förstudier 2019

Nedanstående revisionsgranskningar är genomförda inom ramen för 2019 års ekonomiska anslag. Följande sammanfattande iakttagelser har noterats.

- **Granskning av kommunens arbete med effektiviseringar**

Granskningen syftade till att undersöka vilka konsekvenser effektiviseringskraven medför och om effektiviseringarna kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

Bedömningen var att det fanns en otillräcklig styrning och uppföljning av förbättrings- och effektiviseringsuppdraget. Kommunen behöver tydligare definiera och kommunicera vad förbättrings- och effektiviseringsarbetet på 1 % innebär samt att utveckla sitt arbete med att konkretisera, följa upp och analysera effektiviseringsåtgärderna för att säkerställa ett långsiktigt effektiviseringsarbete.

Det är positivt att kommunstyrelsen inför budget 2019 infört krav på att aktiviteter inom förbättrings- och effektiviseringsuppdraget ska redovisas. Bedömningen var dock att det inte är tillräckligt och det finns behov för kommunen att arbeta fram tydliga riktlinjer för hur uppdraget ska utföras och följas upp.

Bedömningarna och slutsatserna berörde till stor del styrning och uppföljning av det övergripande förbättrings- och effektiviseringsuppdraget. Även i nämndernas arbete identifierades förbättringsmöjligheter som behöver utvecklas, där arbetet bör pågå parallellt med kommunstyrelsens arbete.

- **Granskning av offentlighet och sekretess**

Granskningen syftade till att bedöma om de kommunala bolagen har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att säkerställa en god diarieföring och arkivhållning. Med ändamålsenlighet avses bolagens förutsättningar att hantera, verkställa och följa upp arbetet med ett tillfredsställande resultat utifrån sitt uppdrag.

Den sammanfattande bedömningen var att kommunens bolag delvis har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll. Bolagen uppvisar variationer i hur väl de säkerställer att allmänna handlingar sköts enligt gällande lagstiftning och i enlighet med kommunens arkivreglemente. Det är väsentligt att varje enskilt bolag tydliggör ansvarsroller och upprättar aktuella dokument som säkerställer att hanteringen av allmänna handlingar sköts enligt gällande bestämmelser.

Bedömningen var att det saknas systematisk uppföljning och kontroll av diarieföringen i samtliga bolag. Dock är det positivt att kommunens arkivarie under 2019 kommer följa upp bolagens följsamhet till kommunens arkivreglemente. Vidare gjordes bedömningen att införandet av det kungömskommunens IT-stödet Evolution ger goda förutsättningar för en sammanhållen och effektiv hantering av ärenden.

- **Granskning av kompetensförsörjning**

Granskningen syftade till att bedöma om kommunkoncernens arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling sker på ett ändamålsenligt sätt.

Bedömningen var att kommunkoncernen delvis arbetar med kompetensförsörjning och kompetensutveckling på ett ändamålsenligt sätt. Det pågående arbetet med att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan är ett mycket viktigt arbete och planen bör omfatta hela kommunkoncernen.

Granskningen visade att det pågår ett arbete inom kommunkoncernen för att uppfattas som, och bli, "en arbetsgivare". HR-avdelningens uppdrag omfattar hela kommunkoncernen, dock noteras att arbetet med kompetensförsörjning i vissa delar sker på olika sätt inom förvaltningar och bolag. Det finns ett behov av att ytterligare utveckla samverkan/samordning mellan HR-avdelningen, nämnderna och bolagen.

Bedömningen var att kommunens analys av framtida kompetensbehov kan utvecklas och omfatta en djupare analys av kompetensbehovet inom olika verksamhetsdelar och yrkesgrupper utifrån verksamheternas framtida behov och omfattning, omvärldsförändringar m.m. Det är väsentligt att uppföljning och återrapportering omfattar alla delar i ARUBA-modellen och att det sker på ett likformigt sätt till styrelse, nämnder och samtliga bolagsstyrelser.

- **Granskning av kommunens arbete med orosanmälningar och uppföljning av placerade barn**

Granskningen syftade till att bedöma om socialnämnden och barn- och utbildningsnämndens styrning och uppföljning av arbetet med orosanmälningar och uppföljning av placerade barn är ändamålsenlig. Den sammanfattande bedömning var att socialnämnden i allt väsentligt har en ändamålsenlig hantering av orosanmälningar samt uppföljningar av placerade barn. Dock gjordes bedömningen att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden behöver stärka sin samverkan i arbetet med orosanmälningarna. Barn- och utbildningsnämnden bör systematisera skolornas arbete med orosanmälningar och säkerställa en enhetlig hantering som uppfyller gällande lagstiftning.

- **Granskning av styrning och ledning i Västerviks Bostads AB och Tjustfastigheter AB**

Granskningen syftade till att bedöma om TjustFastigheter AB och Västerviks Bostads AB har säkerställt en ändamålsenlig verksamhetsstyrning, det vill säga i enlighet med lagar, regler och fullmäktiges beslut.

Den sammanfattande bedömning var att Västerviks Bostads AB och TjustFastigheter AB till stora delar har en ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten. Det noterades dock att samtliga verksamhetsmål och ekonomiska mål i Västerviks Bostads AB och TjustFastigheters AB ägardirektiv inte återfinns bland de mål som styrelsen antagit under styrelsekonferenser. Detta medför en otydlighet i målkedjan och kopplingen mellan mål på olika nivåer. Styrelserna för båda bolagen från och med 2020 har lyft in samtliga mål i ägardirektiven i bolagens mål, vision och affärsidé.

Västerviks Bostads AB bedriver ett ändamålsenligt arbete med intern kontroll och genomförd riskanalys skapar en samlad överblick av de risker som bolaget står inför. Däremot gjordes bedömningen att TjustFastigheter AB kan stärka den interna kontrollen då de har anslutit sig till Västerviks Bostads AB interna kontrollplan utan ytterligare tillägg.

- **Granskning av styrning och kontroll av underhållsbehovet för TjustFastigheters bestånd**

Granskningen syftade till att bedöma om TjustFastigheter AB har en tillfredsställande styrning, uppföljning och intern kontroll av underhållsbehoven för TjustFastigheters bestånd, särskilt skolbyggnader.

Bedömningen var att styrningen av underhållsbehovet för TjustFastigheters bestånd kan stärkas. Bedömningen grundades på att ägardirektivet inte på ett tydligt sätt beskriver vad "väl underhållna lokaler" innebär och det har heller inte konkretiserats ytterligare av kommunen eller av bolagets styrelse. Bedömningen var att det är en brist att det inte finns någon budget gällande akuta åtgärder och att underhållsåtgärder som behöver senareläggas inte kommuniceras vidare till bolagets styrelse. Därutöver finns det behov att analysera resultatet från enkätundersökningen och ta fram en åtgärdsplan för berörda områden.

Slutligen gjordes bedömningen att det inte sker någon systematisk uppföljning av underhållsbehovet och utfört underhåll på TjustFastigheters bestånd från kommunens sida. Det är inte fastställt i ägardirektivet hur kommunen ska följa upp hur TjustFastigheter AB ska medverka till "Väl underhållna lokaler". Granskningen visade att uppföljning av underhållet på TjustFastigheters bestånd främst sker vid förekommen anledning.

- **Granskning av ärendeberegningsprocessen**

Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har en ändamålsenlig ärendeberegningsprocess.

Den sammanfattande bedömning var att kommunen inte fullt ut har en ändamålsenlig styrning av ärendeberegningsprocessen. Bedömningen gjordes mot bakgrund att det saknas gemensamma riktlinjer för kommunens ärendeberegningsprocess i sin helhet. Det faktum att kommunallagen inte fastställer specifikt uttalade krav på kvaliteten i beredningen innebär att det är av vikt att det finns styrdokument som tydliggör vilka förväntningar som ställs på ärendeberegningsprocessen.

Gemensamma riktlinjer är en viktig del i att samordna och vägleda nämnderna samt skapa en likformig ärendeberegningsprocess i kommunen. Gemensamma riktlinjer minskar även risken för osäkerhet, personberoende och ett icke likformigt arbetssätt mellan nämnderna. Det är kommunstyrelsens ansvar att tillförsäkra att det finns en ändamålsenlig ärendeberegningsprocess och att bereda tydliga riktlinjer som vägleder nämnderna i arbetet. Att det saknas övergripande riktlinjer leder till ett behov av mer utförlig uppsikt än den som kommunstyrelsen genomför i dagsläget.

- **Förstudie av kommunens externa försäljning**

Förstudiens syftade till att kartlägga omfattningen av kommunens externa försäljning och bedöma behovet av en fördjupad granskning

Slutsatsen var att det fanns dokumenterade rutiner och riktlinjer som skapar förutsättningar för ett likformigt arbetssätt med extern försäljning. De kontroller som nämns i policyn i form av inventering av den externa försäljningen möjliggör en samlad bild över kommunens säljverksamhet och fyller en viktig roll inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Då policyn med tillhörande riktlinjer och checklista är relativt nyligen antagen är det viktigt att

dessa implementeras i verksamheterna och därmed blir ett hjälpmedel för medarbetare inom kommunen.

Utifrån de iakttagelser som har gjorts i förstudien gjordes bedömningen att det finns ett behov av att följa upp hur policyn med tillhörande riktlinjer har implementerats i verksamheterna.

- **Förstudie av prissättning vid interndebitering**

Förstudiens syftade till att kartlägga kommunkoncernens prissättning av varor och tjänster vid interndebitering.

Slutsatsen var att det faktum att det saknas fastställda principer och riktlinjer som reglerar prissättning och interndebitering indikerar att det finns utrymme att stärka styrningen. Prissättningen styrs istället av avtal och överenskommelser mellan parterna. En fördjupad granskning bedömdes inte skulle tillföra revisionen någonting i detta läge.

- **Uppföljande granskning av 2017 års granskningar**

Den uppföljande granskningen syftade till att undersöka vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de iakttagelser och rekommendationer som lämnades i följande granskningar:

- Granskning av flyktingverksamheten 2017
- Granskning av intern kontroll vid utbetalning av löner 2017
- Granskning av intern kontroll vid fakturering mot kund 2017
- Granskning av intern kontroll vid utbetalningar 2017

Den sammanfattande bedömningen var att det har påbörjats ett förbättringsarbete inom flera områden men att det finns områden där ytterligare åtgärder behöver vidtas. Detta avser särskilt kommunens arbete med riskanalyser och intern kontroll.

- **Granskning av delårsbokslut**

Den finansiella redovisningen har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed och kommunens riktlinjer. Räkenskaperna ger i allt väsentligt en rättvisande bild av resultatet för perioden och ställningen per 2019-08-31 och utgör ett vederhäftigt underlag för uttalad prognosbedömning av 2019 års resultat.

Mål för god ekonomisk hushållning har fastställts och följts upp av kommunstyrelsen. Resultaten i delårsbokslutet för de mål som har följts upp visar att de är förenliga med de mål för verksamheten som kommunfullmäktige har fastställt, årets resultat efter balanskravsavstämning prognosticeras till 19,4 mnkr vilket innebär att balanskravet för år 2019 uppnås.

- **Granskning av årsredovisning**

Årsredovisningen har i allt väsentligt tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisningssed och kommunens centrala riktlinjer.

Räkenskaperna och kommunens årsredovisning ger en rättvisande bild av 2019 års resultat och ställning per 2019-12-31.

Mål för god ekonomisk hushållning har fastställts av kommunfullmäktige och följts upp av kommunstyrelsen. Kommunen uppnår de två finansiella målangivelserna som har satts upp för 2019 och uppnår även det lagstadgade balanskravet.

Av de verksamhetsmässiga målen för år 2019 är 79 % av verksamhetsmålen uppfyllda och följs upp i förvaltningsberättelsen.

Kommunstyrelsens sammanfattande bedömning av god ekonomiska hushållning för Västerviks kommun framgår av årsredovisningen. Kommunen uppnår båda de finansiella målen och huvuddelen av verksamhetsmålen. Styrelsen noterar en stark och stabil ekonomisk ställning med goda resultatnivåer de senaste åren, en positiv utveckling av soliditeten, låg skuldsättningsgrad samt ett positivt resultat för 2019.

Mot bakgrund av ovanstående samt att flertalet av verksamhetsmålen är uppfyllda gör vi ingen annan bedömning än kommunstyrelsen.

Västervik 2020-03-11

Britt-Louise Åberg Källmark

Lennart Petersson

Anders Helderud

Ivar Svensson

Sven Öberg